

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 943

van **EMMILY TALPE**

datum: 5 juli 2021

aan **HILDE CREVITS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

Federaal rapport inzake klimaatneutraliteit - Landbouw en voeding

Volgens een rapport dat de federale Klimaatminister Zakia Khattabi heeft voorgesteld, kan België tegen 2050 klimaatneutraliteit bereiken. Dat zal niet zonder slag of stoot te verwezenlijken zijn. Zo zullen er aanzienlijke aanpassingen nodig zijn op technologisch vlak en in ons gedrag. Dat betekent ook dat er politieke keuzes moeten worden gemaakt. Het verkennende rapport van de administratie van minister Khattabi focust op overgangsscenario's waarmee ons land klimaatneutraliteit kan bereiken. Het rapport bekijkt daarvoor meer dan honderd hefbomen in alle sectoren van de samenleving en hun impact op de uitstoot van broeikasgassen. Concreet werden vijf scenario's gehanteerd:

1. het 'referentiescenario' dat uitgaat van van bestaand beleid;
2. een 'gedragsscenario', dat veranderingen in levensstijl onder de loep neemt, onder meer wat betreft mobiliteit, huisvesting en voeding;
3. het 'technologisch scenario', dat de nadruk legt op energie-efficiëntietechnologieën en koolstofvrije brandstoffen;
4. het 'centraal scenario' dat gebaseerd is op een evenwichtige benadering van de gedragsmatige en de technologische dimensie;
5. het 'scenario met hoge vraag' dat de gevolgen van een traject met een grotere energievraag dan in de voorgaande scenario's bekijkt.

Volgens deze scenario's is klimaatneutraliteit tegen 2050 technisch mogelijk. Daarvoor zijn nieuwe technologieën nodig zoals waterstof of bio-energie met koolstofafvang (BECCS). Bovendien kan de uitstoot van broeikasgassen (BKG) in de gebouwen-, transport- en energieproductiesectoren dan wel tot nul worden teruggebracht, maar in de industriële en landbouwsectoren zullen moeilijk terug te dringen emissies overblijven.

Onder meer wat landbouw betreft, komen de deelstaten in beeld. Daarom heeft de federale minister het rapport ter beschikking gesteld van alle regeringen en parlementen. Zeker op het vlak van landbouw en voeding liggen de kaarten dezer dagen moeilijk en gevoelig.

1. Heeft de minister inmiddels kennis genomen van het rapport van de administratie van minister Khattabi?
2. Kan de minister zich vinden in de gehanteerde methodiek inzake landbouw en voeding?
3. Wat zijn de belangrijkste bevindingen in het rapport rond landbouw en voeding?

4. Welke conclusies trekt de minister uit het rapport met betrekking tot het Vlaamse landbouw- en voedingsbeleid?
5. Welke politieke keuzes acht de minister noodzakelijk met betrekking tot landbouw en voeding om mee te werken aan een klimaatneutraal beleid tegen 2050?

HILDE CREVITS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

ANTWOORD

op vraag nr. 943 van 5 juli 2021

van **EMMILY TALPE**

1. Ik heb inderdaad kennis genomen van een aantal relevante hoofdstukken van het rapport.
2. Ik kan me deels vinden in de methodiek.

De methodiek van transversale en geïntegreerde aanpak baseert zich in hoofdlijnen op de kracht van de klimaatimpact van een aantal belangrijke en diepgaande maatschappelijke veranderingen.

Gezien de brede scope stel ik me wel enkele algemene, maar ook landbouwspecifieke vragen, zoals:

Algemene vragen:

- Hoe werd in het algemeen rekening gehouden met import- en export van landbouw- en voedingsproducten?
- Houden de hefbomen aan de consumptiezijde (die leiden tot een reductie van 7 MtCO₂eq) enkel rekening met de nationale klimaatboekhouding? Of ook met wat wordt geïmporteerd voor consumptie?
- Wat met het comparatief voordeel van productieregio's om in te zetten op bepaalde landbouwproducties (gewassen/veeteelt) en deze te exporteren, en de impact ervan op emissies elders?
- Wordt er rekening gehouden met de ontwikkeling van de bio-economie, het effect op de landbouwsector en welke impact heeft dit dan bijvoorbeeld op het landgebruik en hoe breng je dit in evenwicht brengt met ander landgebruik zoals meer bos en natuurlijke weilanden...?
- Wordt het circulair denken (belangrijk technisch potentieel in Vlaanderen) ook meegenomen als hefboom?
- Wat is de economische impact van dit verhaal en is er een verschil in impact tussen Wallonië en Vlaanderen die toch een andere landbouwdynamiek kennen?

Meer sectorspecifiek kan men de vraag stellen of er voldoende rekening gehouden is met een aantal punten. Ik denk hierbij onder meer aan:

- het relatief gunstig productieklimaat en de bodemvruchtbaarheid om land- en tuinbouw te bedrijven in België?
- Het effect van wijzigend landgebruik door de productie van meer plantaardige eiwitten.
- minder dieren betekent minder dierlijke mest en dus lager C-opslag op landbouwgronden. Is hier bij teeltkeuzes rekening mee gehouden?
- men rekent op minder dieren en toch meer gras. Hoe wordt dit grasland dan verder beheerd en wordt de biomassa dan gebruikt voor bio-economie?
- minder dieren geeft een lagere beschikbaarheid van mest. Men moet dan meer beroep doen op kunstmest, maar is het dan haalbaar om naar 80% reductie van kunstmest te evolueren?
- door circulair te handelen kan dierlijke mest meer worden ingezet als kunstmestvervanger, evolutie in mestopslag en scheidingstechnieken kan de emissies bij opslag en verwerking verder beperken.

3. De belangrijkste bevindingen van het rapport kunnen als volgt worden samengevat:

- Restemissies die vanuit de landbouwsector niet vermeden kunnen worden (gezien het om biologische processen gaat), moeten gecompenseerd worden door landgebruik, 'direct air capture' (en opslag) of bio-energie met koolstofopvang (BECCS of BioenergyCarbonCapture and Storage).
- Wijzigingen in landbouwpraktijken moeten hand in hand gaan met gedragsverandering aan de consumptiezijde en het tegengaan van voedselverspilling.
- Aan de productiezijde worden minder chemische inputs gebruikt, wordt aan klimaatverantwoord(e) veeteelt gedaan en worden de landbouwpraktijken aangepast.

4. Het rapport toont aan dat er zowel aan productiezijde als aan consumptiezijde hefboomen nodig zijn om klimaatneutraliteit te bereiken. Beiden moeten. Dat is een belangrijke vaststelling waar we beleid op kunnen bouwen.

Een belangrijke uitdaging op beleidsmatig vlak is het voeren van een consistent beleid rond landgebruik in functie van voedselzekerheid, klimaatneutraliteit en andere ecosysteemdiensten. Hoe kunnen we er voor zorgen dat vrijgekomen areaal optimaal wordt benut voor voedselvoorziening, koolstofopslag en andere ecosysteemdiensten (zoals het rapport vermeldt). Verder moet er in alle open ruimte aandacht zijn voor klimaatdiensten.

Wat landbouw betreft lijkt het me de goede aanpak om in te zetten op de combinatie van gedragsverandering en technologie.

Het rapport is één van de vele initiatieven die oplossingen en denkpistes aanreiken voor de Vlaamse voedselstrategie. Het voedselsysteem van de toekomst zal klimaatneutraal moeten zijn. We moeten daarbij naar die goede mix van (technologische) innovatie en gedragsverandering streven om tot systeemverandering te komen. En we moeten maximaal inspelen op de economische en innovatie-opportunities die deze transitie met zich meebrengt.

Tenslotte moet worden opgemerkt dat het Vlaamse landbouwbeleid in zeer hoge mate op Europees niveau wordt bepaald. Op stimulerend vlak zullen de lidstaten met het nieuw gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) versterkt inzetten op o.a. het realiseren van de Europese doelstelling op het vlak van klimaat. Het nieuwe GLB reikt daarvoor verschillende steuninstrumenten aan. Hier wil ik bij de invulling van het Vlaamse GLB vanaf 2023 dan ook optimaal op inzetten.

5. Gelinkt aan de werkzaamheden rond de voedselstrategie lopen er diverse werven om ons voedselsysteem te verduurzamen. Ik pik er twee uit met de nodige positieve impact op klimaat.

- Samen met collega Demir heb ik recent een nieuw actieplan rond voedselverliezen gelanceerd. Daarin willen we verliezen doorheen de keten terugdringen, ook bij de consument. Uit de impactanalyse die VITO heeft opgemaakt blijkt dat dit plan het potentieel heeft om tegen 2025 ongeveer 340 kiloton CO₂-eq. equivalenten te besparen.
- Een tweede voorbeeld is de eiwitstrategie. Naast het grote economisch potentieel, bieden deze ontwikkelingen ook maatschappelijke opportuniteiten op vlak van ecologische duurzaamheid zoals klimaat.

Meer lokale, plantaardige en innovatieve eiwitten bieden een kans om onze afhankelijkheid van de import van overzeese eiwitten, te verminderen en zo ook de lokale en globale milieu-impact die hiermee gepaard gaat te verlagen.

Er liggen mooie, maar nog onderbelichte kansen in de bio-economie. De bio-economie vormt een belangrijke schakel in de transitie om de Vlaamse economie koolstofneutraal te maken, door nieuwe waarde ketens op te bouwen die zorgen voor een gesloten koolstofcyclus. Door met het beleidsplan bio-economie in te zetten op een versnelling en opschaling van de bio-economie komen er nieuwe bio-gebaseerde alternatieven met een minimale klimaatimpact beschikbaar ter vervanging van producten op basis van fossiele grondstoffen. Een groeiende bio-economie creëert ook de mogelijkheid om nieuwe activiteiten en inkomstenstromen op te bouwen voor de Vlaamse landbouwers, en bij uitbreiding eigenlijk de gehele agrovoedingssector.

Heel wat van de aspecten aangehaald in het rapport komen ook terug in het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 en de klimaatvisie op de langere termijn.